

Leerportfolio

Onderwijsstage 2016

SiNTLUCAS
CREATIVE COMMUNITY

Naam: Vera Berkeveld
Studentnummer: 2311836
Fontys instituut: PTH Eindhoven
Studierichting: 13vtBW
Onderhoud, restauratie en afwerking
Datum: juni 2016

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
A. Leerwerkplan.....	4
Leervragen.....	4
Onderzoeksvragen	5
B. Concepties	6
Opvattingen over het leren	6
Opvattingen over onderwijzen.....	6
Professioneel zelfbeeld	6
C. Leerervaringen	7
Leerervaring 1	7
Leerervaring 2	8
Leerervaring 3	9
Leerervaring 4, Intervisie.....	10
D. Vooruitblik op de toekomst.....	13
Leerdoelen.....	13
Competenties	13
Aandachts- gebieden m.b.t. het leren van studenten	15
Vooruitblik naar de toekomst	16
E. Bewijslast.....	17
1.1 Opvattingen over leren	17
Sleutel.....	17
1.2 Opvattingen over onderwijzen.....	18
Sleutel.....	18
1.3 Professioneel zelfbeeld	19
Sleutel.....	19

Inleiding

In het derde jaar van de opleiding tot Docent Technische Beroepen (LTB) houd ik mijn eigen werkervaringen en vooruitgang bij. Dit verslag is daar een onderdeel van. Eigenlijk kunt u het zien als een samenvatting van de afgelopen periode.

Ik diep leerervaringen, de docenten competenties en mijn leerdoelen uit. Daarbij kijk ik terug op de afgelopen periode, maar blik ook vooruit op volgend schooljaar.

Het afgelopen schooljaar deed ik het eerste halfjaar een minor bij een andere onderwijsinstelling. Het tweede deel van het jaar volgde ik lessen op de Pedagogische Technische Hogeschool (PTH). Denk daarbij aan Resultaat Gericht Vastgoed Onderhoud (RGS), Vakdidactiek of Bouwvoorschriften. Een belangrijk vak dat verbonden is met mijn stage in de Integrale Leerlijn (ILL). Bij dit vak deed ik onder ander onderzoek naar de doelgroep op mijn stage.

Ik liep het afgelopen halfjaar stage bij de vakschool het Sint Lucas in Boxtel. Een op zichzelf staande school voor creatieve vakken.

A. Leerwerkplan

Leervragen

Wat mij bezig houdt in het onderwijs is vooral het overbrengen van mijn kennis. Hierdoor kan het zijn dat ik stappen te snel maak. Ik kan enthousiast doorratelen en kan vergeten dat mijn studenten nog niet op een bepaald niveau zitten. Soms moet ik dus een pasje terug nemen in mijn uitleg.

Wat ik belangrijk vind binnen mijn stage is om veel samen met collega's te bespreken. Ik wil graag weten wat ik de volgende keer kan verbeteren binnen mijn instructies en de omgang met de studenten.

Mijn persoonlijke doelen voor deze MBO onderwijsstage zijn:

Strenger optreden bij ongewenst gedrag

Ik moet mij tegenover mijn studenten strenger opstellen. Ik merk dat wanneer dit niet gebeurt zij me kunnen gaan uittesten. Ik vind dat ik duidelijke regels moet opstellen, dit geeft mij ook meer rust.

Ik wil dit verwezenlijken door beter op te letten tijdens de lessen. En de student gelijk te corrigeren. Dit zal met kleine stappen gaan, maar ik zou daar consequent in moeten zijn.

Materialenkennis opdoen

Ik wil meer materialenkennis opdoen. Ik wil vooral verfproducten en de systemen die ik kan toepassen, uit mijn hoofd kennen.

Ik ga dit verwezenlijken door te experimenteren met producten. Ik zou bijvoorbeeld eerst etiketten moeten bestuderen voordat ik de producten aan de studenten meegeef.

Meer klassikaal lesgeven, instructies geven

Tijdens mijn VMBO en de MBO (niveau 1,2,3)stage heb ik vooral ondersteuning gegeven. Dit kwam ook mede doordat ik met iemand meeliep in plaats van zelf les te geven. Dit jaar wil ik mij meer gaan focussen op individueel klassikaal lesgeven.

Ik ga dit verwezenlijken door samen met mijn collega's te in te plannen wanneer ik een instructie kan geven. Zo kan ik deze ook goed voorbereiden, en kunnen we deze nabespreken.

Onderzoeksvragen

Het derde jaar van de opleiding van de PTH staat in het teken van het leren van studenten in het beroepsonderwijs. Ik verdiep mij onder andere in een aantal onderwerpen, die verschillende aspecten betreffen van het leren van studenten, en ik werk aan competenties (kennis, vaardigheden, houding) die nodig zijn om de authentieke taak goed uit te voeren.

Om dit te realiseren heb ik de volgende twee thema's uitgekozen om op te nemen in mijn onderzoek:

- Motivatie en concerns bij studenten (rol authentieke taak, rol authentieke context, rol praktijkleren voor het leren van studenten);
- Zelfsturing en zelfregulatie bij studenten.

Binnen de werkplek ga ik mij focussen op de lessen kleurenleer. Binnen dit vak zijn er nog niet (veel) digitale docentenhandleidingen en lesmateriaal. Dit vak wordt in het eerste jaar aangeboden. Dit is om kennis te maken met het onderwerp. Daarom schrijf ik hier een lessenreeks voor.

Binnen deze lessen ga ik de motivatie van studenten onder de loep nemen en kijken wat dat voor invloed heeft op de zelfsturing en zelfregulatie van de studenten.

Naar aanleiding van de probleemstelling is er tot de volgende onderzoeksvraag en verschillende deelvragen gekomen:

Hoe kan een docent de eerstejaarsstudenten SDR¹ motiveren tot zelfregulatie binnen het vak kleurenleer?

De volgende deelvragen kunnen aan de hoofdvraag worden gekoppeld:

- I. Hoe kan de docent de studenten de *betekenis* van de aangeboden lessen kleurenleer laten ervaren?
- II. Hoe kan de docent de *nieuwe kennis laten aansluiten bij de al aanwezige kennis* van de studenten?

¹ SDR= Schilderen, Decoreren en Restaureren.

B. Concepties

Binnen dit hoofdstuk bespreek ik de concepties met bijbehorende sleutel. Deze heb ik bij mezelf afgenomen na het schrijven van de lessenreeks en het geven daarvan.

Opvattingen over het leren

Constructivistische opvatting

In deze opvatting staat het actief leren van studenten centraal. Student ontwikkelen op een actieve manier kennis en vaardigheden door zelf leeractiviteiten te ondernemen en door betekenis te geven aan ervaringen op de werkplek.

Ik vind het belangrijk dat de student ervaart wat zijn talenten en valkuilen zijn. Daarvoor dient de student zelf de activiteiten uit te voeren, zonder teveel uitleg of voorschriften. Hij moet dit zelf ontdekken. Daardoor kan hij zijn eigen lesdoelen opstellen.

Opvattingen over onderwijzen

Constructivistische opvatting

In deze opvatting staat het leren van de studenten centraal. Het onderwijs ondersteunt het leerproces. De docent is meer begeleider, terwijl de studenten actief richting geven aan het eigen leerproces.

Samenwerkend leren staat centraal.

Eigenlijk bevestigt dit wat ik hierboven heb benoemd. Ik als docent ondersteun de student in zijn zoektocht naar zijn talenten en valkuilen. Ik als docent ben meer coach en begeleider dan dat ik doceer.

Professioneel zelfbeeld

Vakgerichte professional

De vakgerichte docent is een docent die de uitoefening van zijn haar/haar beroep baseert op vakinhoudelijke kennis en vaardigheden.

Natuurlijk doe ik dit. Ik heb niet voor niks dit vak gekozen om te onderwijzen. Dit is wel de basis die ik heb voor deze opleiding. Vaak vind ik dat dit nog kan verbeteren. Ik ben nog niet genoeg opgeleid in het vakgebied. Dit merk ik bij de overdacht van kennis naar mijn studenten toe.

Didactisch gerichte professional

De didactisch gerichte docent is een docent die de uitoefening van zijn/haar beroep baseert op kennis en vaardigheden met betrekking tot het plannen, uitvoeren en evalueren van onderwijs en leerprocessen.

Dit vind ik een heel belangrijk onderdeel binnen het docentschap. Maar ook vooral als mijn studenten plannen, uitvoeren en evalueren op hun proces. Ik evalueer mijn eigen lessen vaak zelf.

Pedagogisch gerichte professional

De pedagogisch gerichte docent is een docent die de uitoefening van zijn/haar beroep baseert op kennis en vaardigheden om de sociale, emotionele en morele ontwikkeling van studenten te ondersteunen.

Ik vind dit een van de basis beginselen van goed onderwijs. Want een student die zich niet op zijn gemak voelt in de leeromgeving, kan zich niet goed concentreren.

Op alle drie de fronten scoorde ik ongeveer gelijk. Dit betekend dat ik alles wat een docent zou moeten doen, wel in mij heb. Dit is een goed teken. Wel vind ik dat dit nog veel meer kan verbeteren. Op alle vlakken kan ik nog groeien. Een uitdaging voor de afstudeerstage dus.

C. Leerervaringen

Leerervaring 1

Datum 3-3-2016

Vorig week heb ik tijdens de les verftechnologie het gebruik van tamponneerverf verteld en hebben de studenten een paneel gemaakt met deze techniek. De verf maakten we tijdens het practicum.

Tijdens de uitvoering vond ik de verf wat stroperig, erg dik om aan te brengen. Omdat ikzelf de techniek niet of nauwelijks beheers, dacht ik dat dit bij deze techniek hoorde. Mijn referentie was een verf, gemaakt tijdens een eerdere les (aan de andere klas eerstejaars). Later bleek dat ook John deze techniek niet beheerste, dus zijn verf ook onjuist was aangemaakt.

Samen met Joep keek ik naar de gemaakte techniek op de panelen. Bijna alle panelen kon je afkeuren, gekeken naar dekkraft, egalisatie of verdeling van de verf. Dit had zeker te maken met de verf zelf.

Terugkijkend op het moment moet ik daarom toegeven, daar zelf een fout te hebben gemaakt. Later besprak ik het probleem met Marieke, die het zich ook erg aantrok, want zij had er ten slotte ook bij gestaan.

Voor het practicum had ik een recept gekregen. Dit recept was bedoeld voor het maken van de tamponneerverf. Deze heb ik opgevolgd, met behulp van de referentie die al bestond.

Omdat ik mij dit jaar wil focussen op klassikaal lesgeven, wilde ik dit tijdens les twee gelijk in de praktijk brengen. Verftechnologie was het vak waar ik me op kon gaan toespitsen. Ik kreeg wat losse informatie en moest hiermee mijn les voorbereiden. Theoretisch was het dus gemakkelijk om voorbereidingen te treffen rondom de les. Terugkijken was het praktisch niet zo. Zelf had ik deze verf nooit gebruikt of gemaakt. Daardoor miste ik essentiële kennis bij de uitvoering. In het vervolg kan ik dus beter een proef maken, de verf zelf uitproberen of de verf zelf maken. Bij tijdsgebrek is dit moeilijk om uit te voeren.

Voor mijzelf heeft het teveel gebracht dat ik in het vervolg meer mijn mededocenten moet aanspreken over de technieken die ik ga toepassen in de les. De een heeft namelijk meer ervaring met een bepaalde techniek dan de ander. Dus kennis verwerven over ervaringen met de techniek.

Voor de studenten heeft het teveel gebracht dat zij de techniek nog een keer moeten uitvoeren. Dit is geen probleem, want herhaling van handelingen is juist goed binnen deze doelgroep.

In de volgende les, ga ik de verf nog eens aanmaken. Daarvoor vertel ik de studenten eerst waarom de verf niet goed was, en wat de gevolgen daarvan waren. Ik laat ze concrete voorbeelden zien en vertel daarbij de oorzaak. Daarna gaan we in het practicum in op het maken van de verf.

Tijdens het aanbrengen van de techniek moet ik per student gaan opletten of deze het op de juiste manier doet. Dit vraagt tijd en aandacht per student.

Leerervaring 2

12-5-2016

Op donderdag 12 mei startte ik met mijn eigen geschreven lesarrangement. In de eerste les kleurenleer zou ik een herhaling geven van de lesstof eerder gegeven bij een ander project. Normaliter is mijn begeleider Marieke Trum de hele dag aanwezig en dus ook bij mijn lessen. Vandaag was zij later dus ik begon, omdat de studenten er al allemaal waren, de les om 9uur stipt. De studenten vonden dit niet vreemd en begonnen met aantekeningen maken. Wat mij een goed gevoel gaf, want dat kwam er op neer dat de studenten vertrouwen hadden in de lesstof die ik ging uitdragen. Later kwam Marieke alsnog binnen en keek mee hoe de les verliep.

Terugkijkend vond ik het erg fijn om individueel les te geven. Vaak heb ik het idee dat als er iemand meekijkt mijn les ook kan onderbreken. Ik heb dit dan ook aangegeven bij mijn begeleidster. Zij wilde helaas wel bij de lessen blijven zitten, om te kijken hoe het ging. In een aankomende stage wil ik graag zelfstandig lesgeven en niet steeds op de vinger gekeken worden door een collega docent.

Positief was het vertrouwen dat de studenten hadden in mij. Dit voelde goed en gaf mij zelfvertrouwen.

Dit was dus het uitproberen van mijn kunde om zelfstandig les te geven. Om dit te bereiken heb ik de afgelopen lessen, vertrouwen bij de studenten opgebouwd. Ze hebben daarbij kunnen zien dat ik kundig ben in het uitdragen van de lesstof. Toen ik begon met de les voelde dit als vanzelf. Wat ik wel wil verbeteren aan de les is dat ik het anders introduceer. De studenten hadden bijvoorbeeld vakantie gehad, ik had daar eerst op kunnen inspelen voordat ik met de lesstof begon. Dit is een kwestie van ervaring denk ik. Waar ik ook nog op kan letten is het doorvragen bij de studenten. Vaak ben ik geneigd mij te houden aan de les die ik voor ogen had. Als ik daarvan durf af te stappen, zal dit natuurlijker voelen.

Het heeft bij mij teweeg gebracht dat ik het prettig vind om zonder iemand anders een les te kunnen geven. Vaak hoor ik op de PTH dat medestudenten dit al doen. Ik denk dat het ook te maken heeft met het loslaten van je lesstof en de studenten voor de docent die op dat moment die klas voor zich heeft. In mijn afstudeerfase wordt er van mij verwacht dat ik alleen les geef. Ik ga mezelf daar ook toe verplichten. Zeker al na de eerste week. Opstarten en daarna zelfstandig. Zo ben ik ook vrijer in het samenstellen van de lessen en het creëren van een band met de studenten.

Aankomende lessen ga ik het al wat vaker zeggen tegen Marieke. Dat zij ook andere werkzaamheden kan uitvoeren als ik lesgeef bijvoorbeeld. In een volgende stage wil ik het consequent uitvoeren tijdens mijn lessen. Zeker omdat ik dan in de laatste fase van mijn opleiding zit, en het dus daarna ook moet doen als ik ga werken.

Leerervaring 3

9-6-2016

Op donderdag 9 juni startte ik de les met een kleine introductie over multitasken. Ik liet de studenten een oefening doen, waardoor zij begrepen dat je niet kunt multitasken, dus niet andere dingen kan doen tijdens de theorieles.

Daarna ging ik verder met de theorie over kleurenleer. Dit keer een verdieping in de restauratiekant van het vak. Het practicum, in dit geval het namengen van een exacte kleur, liet ik vervallen. Dit hadden we al in een eerder les goed uitgewerkt en de studenten stonden te springen om te beginnen aan hun praktijk opdracht, namelijk het schilderen van de Mucha in olieverf.

Ik had de week ervoor een enquête gemaakt en vroeg alle studenten of zij deze wilden invullen. Hiermee gaven zij feedback op mijn lessen van het afgelopen halfjaar. Ze konden tips en tops benoemen en dat was geheel anoniem.

Ik heb alle resultaten van de enquête naast elkaar gelegd en bekeken wat de studenten terugkoppelde. Ik vond het fijn om te merken dat ze daarin eerlijke antwoorden gaven. Veel studenten vonden mijn aanpak erg fijn omdat het op een rustige, stapsgewijze manier ging. Vaak vonden ze de stof die aangedragen werd, wel wat saai.

Terugkijkend kan ik zeggen dat ik misschien te weinig heb gekeken naar de onderlinge verschillen van de student. De ene student vond het moeilijk de andere goed en een ander wat gemakkelijk. Qua stof zou ik het lesarrangement niet veranderen. De studenten die de stof als saai ervaren, zijn voornamelijk de studenten die het vak op de tweede plaats als keuze hebben. Hun interesses liggen dus elders.

Wel vond ik het fijn om te ervaren dat ze het erg prettig vonden om mij als docent te hebben. Persoonlijk gezien vonden ze mij fijn in mijn feedback en zorg per individu. Ze vonden wel dat ik zekerder van mijn zaak mocht zijn, niet zo onzeker moest overkomen, want ik kon het wel.

Leerervaring 4, Intervisie

1. De leerervaring 9-3-2016

Op de woensdagen ondersteun ik Joep bij de vierdejaarsgroep en John bij de tweedejaarsgroep. In de ochtend is Joep aanwezig voor vragen van de vierdejaars, daarna gaat hij naar huis en moet deze groep zelfstandig werken aan hun meesterproef. In dit geval zijn zij bezig met het restaureren van een kerk in Helmond. Een groepje van 5 studenten heeft twee beelden tot hun beschikking gekregen en werken hier op school aan. Zelf ben ik zeer geïnteresseerd in deze beelden. Er zitten veel uitdagingen in het restaureren en onderzoeken ervan. Het groepje dacht daar wat anders over. Ze zaten in zak en as over hoe te werk te gaan bij de beelden. Ze zagen door de vele factoren het geheel niet meer, terwijl Joep ze daar 's ochtends nog over had gebriefd. Er ontstond onenigheid en een student werd emotioneel. Ik merkte heel erg de onzekerheid binnen dit groepje. Ze vonden het project te hoog gegrepen voor een meesterproef.

Eerst alleen en later met John heb ik hen ervan kunnen overtuigen dat dit niet het geval was. Er was een zekere mate van uitdaging binnen het project, maar te hoog gegrepen zeker niet. Als afstuderend schilder/restaurator moest je de kennis paraat hebben om dit project uit te kunnen voeren.

Ik nam zoveel mogelijk zorgen weg door ze verschillende aanwijzingen te geven over de te restaureren beelden. Ook vertelde ik ze dat ik elke woensdag tijd kon vrijmaken om hun voortgang te bespreken. Binnen het groepje was er niet een leider, hierdoor bleef het een beetje bij elkaar geraapt. Ook vertelde ze dat zij te maken hebben met een persoon die vaak niet aanwezig bleek te zijn. Dit stoorde hen erg en ze wisten er niet mee om te gaan.

Voor de studenten heeft het teweeg gebracht dat ze met meer zelfvertrouwen met het project zijn doorgegaan. Door de verschillende tips wisten ze de taken te verdelen en gingen ze met meer enthousiasme in op de onderwerpen.

Ikzelf merkte dat ik een goed gevoel kreeg bij het wegnemen van de zorgen over het project. Ik voelde dat ik een voorbeeldfunctie te vervullen had, en nam deze rol op mij.

Tijdens hun begeleiding kom ik ook achter nieuwe informatie over restauratie en technieken. Dit komt omdat elk project anders is en dus het onderzoek en de uitvoering ook.

Aankomende woensdagen ga ik elke middag met dit groepje rond de tafel zitten en bespreek met hen de voortgang. Hierin ben ik begeleider, vertrouwenspersoon en adviseur ineen. Hiermee train in mijn didactische en vakinhoudelijke competenties. In een volgende stage kan ik deze ervaring, van het begeleiden van een kleine groep studenten, meenemen en toepassen.

2. Kenniskring om ervaringen uit te wisselen

Tijdens de ILL lessen besprak ik in een groepje deze (positieve) leerervaring. Daarbij moest ik verschillende kernkwaliteiten van mezelf benoemen. Deze paste in mijn ogen bij de leerervaring; Geduldig, betrokken, helder, relativerend.

Mijn medestudenten vroeger daarbij om verheldering van de probleemstelling. Daarbij ging ik dieper in op de vragen die ik mijn studenten had gesteld, hoe ik hun zorgen had weg genomen en waarom ik voor die aanpak koos.

3. Uitkomst van dit gesprek

Er werden veel verschillende leerervaringen besproken tijdens de kenniskring. Bij de een ging het meer over een didactische aanpak, de ander over het vak. Over het algemeen vonden mijn medestudenten dat ik de situatie op de juiste manier had aangepakt. Mijn taak als docent was daarin het coachen en begeleiden van de studenten. Ook in andere situaties pas ik deze kernkwaliteiten toe. Dit doe ik bijvoorbeeld op de PTH bij het aansturen en geven van feedback aan mijn medestudenten, maar ook privé bij vriendinnen die te maken hebben met een probleem.

4. Theorie bij deze leerervaring

In de theorie ga ik opzoek naar literatuur die kan onderbouwen waarom ik in deze situatie voor de aanpak heb gekozen.

Studenten gemotiveerd houden om hun schoolwerk te doen en op te letten, is misschien wel een van de grootste uitdagingen van het moderne onderwijs. Waar je als docent al helemaal niet op zit te wachten is een gedemotiveerde student die klasgenoten meezuigt in zijn demotivatie. Want de kans dat het gebeurd is zeker aanwezig. Het proces dat daar verantwoordelijk is, heet emotionele besmetting. Emotionele besmetting slaat op de menselijke neiging om, zonder dat men dat door heeft, de emoties van anderen over te nemen. Mensen nemen, onbewust, de gezichtsuitdrukking en lichaamshouding aan van degene met wie ze samen zijn. In de klas doet zich dit fenomeen voortdurend voor, zowel in positieve als negatieve vorm. Je zit immers met zijn allen in een kleine ruimte die je niet zomaar kunt verlaten, en studenten houden elkaar voortdurend in de gaten.

Zelfvertrouwen

De student leert zichzelf als positief te ervaren; krijgt meer vertrouwen in zichzelf en ziet fouten als leermoment.

Handelingswijzer:

- Bied opdrachten aan waarvan u zeker weet dat de student die aankan, zodat hij succeservaringen kan opdoen;
- Bij het uitbreiden van vaardigheden; neem heel kleine stapjes zodat de student resultaat ziet van zijn eigen inspanningen;
- Geef regelmatig feedback, vooral gericht op de eigen inzet en prestatie: 'moet je kijken, dat heb je mooi/goed gedaan', 'je hebt goede ideeën', 'je hebt heel goed gewerkt/geleerd'.
- Zorg voor een positieve, vriendelijke sfeer in de klas;
- Laat studenten zelf vertellen waar ze goed in zijn;
- Oefen complimenten geven (aardige dingen over elkaar zeggen) in de klas;
- Benadruk dat iedereen sterke en zwakke kanten heeft; iedereen maakt fouten.
- Bij nabespreken van opdrachten: benoem wat de student goed heeft gedaan, en wat de volgende keer mogelijk beter zou kunnen.
- Denk aan het 'hamburgermodel': Top-Tip-Top: eerst een compliment ('top'), dan een tip geven (opbouwende kritiek over wat beter zou kunnen), en sluit af met weer een compliment ('top').

Bronnen:

Dijkstra, P. (2016). *Emotionele besmetting in de klas*. Boom test uitgevers onderwijs.

Geerling, M. (2007). *Handelingswijzer sociaal-emotionele ontwikkeling en werkhouding, Werkenrodeschool*. Goesbeek: Werkenrodeschool.

5. Toevoeging

Met deze theorie verduidelijk ik mijn aanpak tijdens de aansturing van de studenten. Hierbij speelde emotionele besmetting een grote rol. Doordat een of twee studenten gedemotiveerd raakte doordat ze de opdracht te groot en moeilijk vonden, namen zij daar hun medestudenten mee in deze negatieve gedachten.

Door meer zelfvertrouwen op te bouwen bij deze studenten, kon dit probleem verholpen worden. Door dit te bereiken ga ik met het desbetreffende groepje elke week ik gesprek. Daarbij geef ik ze opbouwende feedback.

6. Kenniskring over bevindingen

Met dezelfde groepssamenstelling hebben we verschillende bevindingen uitgewisseld. Daarbij vroeg men mij vooral naar de relatie met de studenten, mijn collega's en omgeving en hoe ik deze koppelde aan de gevonden literatuur.

7. Inzetten van geleerde

De artikelen heb ik als interessant en leerzaam ervaren. Vooral het stukje over hoe je studenten zelfverzekerder kunt maken was goed toe te passen binnen deze leerervaring. De volgende weken heb ik daadwerkelijk om de tafel gezeten met het groepje studenten. Daarbij heb ik de genoemde punten in acht genomen en toegepast. Dit zetten om in zelfsturend denken, en het zelf oplossen van hun problemen. Zo hebben ze uiteindelijk besloten om in twee aparte groepen te gaan werken.

8. Blik op nieuw ervaring

Het effect van deze nieuwe aanpak was dat doordat ik een coachende rol op me nam, het groepje studenten op de juiste manier kon stimuleren om door te gaan. Mijn eerdere aanpak was zeker goed, maar ik heb deze door de literatuurstudie kunnen verbeteren, dus naar een hoger level kunnen tillen. Daarmee heb ik bereikt dat ik didactische sterker in het begeleiden van kleine groepen ben geworden.

D. Vooruitblik op de toekomst

Om mezelf als (aanstaande) docent te ontwikkelen, is het van belang om inzicht te krijgen in je eigen leerproces. Dat doe je door te reflecteren op dat leerproces.

Leerdoelen

Mijn leerdoelen binnen deze onderwijsstage waren:

- Strenger optreden bij ongewenst gedrag;
- Materialenkennis opdoen;
- Meer klassikaal lesgeven, instructies geven.

Doordat ik deze stageperiode in mijn lessen studenten had zitten die erg gemotiveerd en gedreven waren, hoefde ik niet hen op hun gedrag aan te spreken. Strenger optreden bij ongewenst gedrag kwam niet of nauwelijks voor.

Deze periode heb ik zeker meer geleerd over producten en methodes. Zelf had ik meer gedacht aan moderne verfproducten, maar omdat we bijvoorbeeld bij de lessen verftechnologie ingingen op oude technieken, kwam ik daar meer over te weten. Heel leerzaam en ik kan dit dan ook toepassen in mijn vakgebied of als docent.

Wat deze periode zeker is gelukt is het klassikaal lesgeven en instructies geven. Omdat ik dit in eerdere stages niet of nauwelijks heb gedaan, stond dit hoog in mijn verlanglijstje. Marieke (mijn SPD'er) kwam deze wens tegemoet. Ik gaf de eerste weken verftechnologie, daarna kleurenleer.

Competenties

Interpersoonlijk competent

B 1.3 Bevordert communicatie door bijv. te luisteren, samen te vatten en door te vragen.

B 1.6 Herkent en benoemt gedragspatronen van individuen en van groepen.

B 1.7 Corrigeert ongewenst gedrag en waardeert gewenst gedrag.

Mijn studenten geven aan dat ik een goede luisteraar ben, de vragen die zij stellen als belangrijk beschouw en niet gelijk een antwoord geef, maar doorvraag en de student laat nadenken.

Vaak treed ik op als individuele begeleider.

Ongewenst gedrag kwam niet of nauwelijks voor binnen de doelgroep.

Pedagogisch competent

B 2.4 Bespreekt normen en waarden met studenten.

B 2.8 Herkent en benoemt enkele ontwikkeling- en gedragsproblemen bij studenten en bespreekt die met zijn begeleider.

B 2. Beschrijft de zorgstructuur in de school en handelt volgens de afspraken die daarbinnen gemaakt worden.

Met mijn begeleider Marieke besprak ik vaak de problemen die voorkwamen binnen de groep eerstejaarsstudenten. Daarbij werd er gekeken naar inzet en doorzettingsvermogen van de studenten.

Vakinhoudelijk en didactisch competent

- B 3.2 Ontwerpt complexe onderwijsleertrajecten.
- B 3.4 Ontwikkelt eenvoudige beoordelingsinstrumenten.
- B 3.10 Schakelt waar nodig tussen theorie en praktijk.
- B 3.13 Ondersteunt studenten in hun leerproces door leervragen te signaleren.
- B 3.15 Observeert en analyseert (vakspecifieke) leerproblemen.

Door het lesarrangement te ontwikkelen heb ik mij vakinhoudelijk en didactisch competenties goed kunnen ontwikkelen. Ik heb bewuste keuzes kunnen maken ten voordeel van mijn eigen ontwikkeling, maar ook die van de studenten.

Het schakelen tussen theorie en praktijk gebeurden tijdens de ontwikkeling van de lessen, maar ook vaak in de lessen. In mijn eigen lessen ging ik daarom vaak in op specifieke vragen van studenten. Ik geef graag concrete voorbeelden bij de theorie.

Organisatorisch competent

- B 4.2 Houdt zich aan de regels en spreekt ook de studenten daarop aan.
- B 4.7 Legt in eigen woorden de organisatie en de aanpak van klassenmanagement van zijn onderwijs uit.

Het klassenmanagement heb ik in de eerste weken van de stageperiode onderzocht. Dit werd mijn doelgroeponderzoek. Daar heb ik mijn lesarrangement op gebaseerd.

Competent in samenwerken met collega's

- B 5.2 Vraagt hulp en biedt hulp aan collega's.
- B 5.6 Verkent en beschrijft de visie en ontwikkeling van zijn school.

Vragen en hulp bieden aan collega's ging mij deze periode een stuk beter af dan voorheen. Ik durfde meer te vragen van collega's en daardoor vroeger zij dit ook van mij. De vrijheid daarin ervaar ik als prettig. Ik merk dat ik daardoor fijner werk.

Wel had ik meer moeten gaan kijken bij andere vakgebieden zoals de andere creatieve vakken. Daar had ik meer uit kunnen halen.

Competent in de samenwerking met omgeving

- B 6.2 Raadpleegt al aanwezige informatie en registreert nieuwe informatie.

Dit is vooral van toepassing voor de lesstof van kleurenleer, waar ik het lesarrangement voor geschreven heb. Hier was al lesstof voor opgebouwd, maar dit was niet specifiek voor de doelgroep of het project waar zij momenteel aan werken. Ik heb deze lesstof gebruikt als leidraad door het arrangement heen.

Competent in reflectie en ontwikkeling

- B 7.2 Reflecteert systematisch op eigen gedrag en betreft in zijn reflectie de feedback van anderen.
- B 7.3 Weet aan te geven op welke punten de eigen competentie verbeterd kan worden.
- B 7.7 Volgt ontwikkelingen rond zijn vak en docentschap.

Zelf heb ik gemerkt dat ik het soms lastig vind om feedback te krijgen of vragen. Misschien is dit opgebouwd vanuit mijn studie op het MBO. Daar heb ik ervaren dat ik met of zonder feedback het toch goed kon of het me wel lukte. Ik ben geneigd alles zelf te doen en op mijn eigen manier. Mijn eigen werk reflecteren kan ik dan ook. Verbeterpunten aangeven, vind ik belangrijk bij mijn verdere ontwikkeling als docent, maar ook als mens.

Aandachts- gebieden m.b.t. het leren van studenten

Ik heb de volgende twee thema's uitgekozen om op te nemen in mijn onderzoek;

- Motivatie en concerns bij studenten (rol authentieke taak, rol authentieke context, rol praktijkleren voor het leren van studenten);
- Zelfsturing en zelfregulatie bij studenten.

Ik heb deze twee thema's uitgekozen omdat de eerste (motivatie) mij het meest boeide en de tweede ik het beste kon koppelen aan mijn doelgroep. Samen vormen zij mijn leidraad in het onderzoek.

Door dit onderzoek uit te voeren is mijn kijk op het leren van de student (samen en individueel) redelijk veranderd. Doordat ik theorieën heb gevonden over de onderwerpen, ga ik dit ook meer zien in de klas. Ik herken dingen en weet deze te koppelen aan wat ikzelf heb geleerd.

De uitvoering van de lessenreeks, ging zoals ik van te voren had geplant. Het was daardoor zeer gestructureerd. Misschien kan ik daar soms wat van afwijken. Daar wordt het voor mij als docent en voor de studenten wat interessanter van. Er mag dus nog wat meer variatie in. Ik merk dat ik nog beginnend docent ben. Ik kom volgens de studenten onzeker over, terwijl ik de kennis wel heb. Dat vind ik typerend voor een beginnend docent. Zelf ben ik dan vaktechnisch niet altijd zeker van mijn zaak en wil daar in de toekomst meer aan werken.

Vooruitblik naar de toekomst

Het leerportfolio (met daarin het leerverslag) neem je mee naar het laatste jaar. In dat jaar ligt de aandacht op het zelfstandig en zelfsturend doen van een ontwerpgericht onderzoek in een (complexe) werkpleksituatie. Daar- toe ontwerp je een product voor de werkplek. Voor het maken van een goede keuze voor *het ontwerpgerichte onderzoek*, is het leerportfolio een hulpmiddel. Het leerportfolio levert aanknopingspunten op om na te denken over leerdoelen, en over competenties waaraan je nog moet werken.

Aan het eind van mijn leerverslag, blik ik vooruit naar volgend jaar, het afstudeertraject.

Waar wil je in het afstudeerjaar aan werken?

- Restauratie technieken;
- Externe projecten;
- Zekerheid uitstralen;
- Connecties opbouwen en behouden (boek/portfolio);
- Spontaan, lossen in de lessen.

Welke doelen wil je bereiken?

- Zelfstandig lesgeven (instructie en theorie);
- Strenger optreden bij ongewenst gedrag;
- Materialen kennis en technieken;
- Zeker overkomen op mijn studenten;
- Mooie restauratie projecten bezoeken (informerende bij bedrijven).

Aan welke competenties wil je werken? Waarom aan die competenties?

- Vakinhoudelijk
- Pedagogisch/didactisch

Welke kennis wil je verwerven?

- Hout en marmer imitaties
- Innovaties op restauratief gebied
- Kennis op het gebied van zelfstandig aansturen van een hele klas (mentorschap)

E. Bewijslast

1.1 Opvattingen over leren

Met behulp van dit instrument breng ik mijn opvattingen over het leren van studenten in kaart.

1 = helemaal oneens; 2 = oneens; 3 = beetje eens; 4 = eens; 5 = helemaal eens

1. Leren betekent dat je leerstof krijgt aangeboden	1	2	3	4	5
2. Leren wil zeggen dat studenten zelfstandig kennis ontwikkelen	1	2	3	4	5
3. Studenten leren het beste als ze de theorie toepassen in de praktijk	1	2	3	4	5
4. Onder leren versta ik: het ontvangen van nieuwe leerstof	1	2	3	4	5
5. Optimaal leren wil zeggen: betekenis geven aan ervaringen	1	2	3	4	5
6. Leren wil zeggen: goed opletten in de klas en luisteren naar de docent	1	2	3	4	5
7. De beste omschrijving van leren is: oefenen in de praktijk met opgedane kennis	1	2	3	4	5
8. Optimaal leren bestaat uit het onthouden van feiten en definities	1	2	3	4	5
9. Studenten leren niets als ze hun kennis niet gebruiken	1	2	3	4	5
10. Studenten leren het beste als ze werken aan hun eigen leerdoelen	1	2	3	4	5
11. Studenten leren het beste door de aangeboden leerstof vaak te herhalen	1	2	3	4	5
12. Studenten leren het beste als ze zelf op zoek gaan naar nieuwe leerstof	1	2	3	4	5
13. Leren is niets anders dan het toepassen van nieuwe leerstof	1	2	3	4	5
14. Het belangrijkste bij het leren is dat studenten hun eigen leerproces sturen	1	2	3	4	5
15. Leren betekent vooral: oefenen met de theorie die je op school hebt geleerd	1	2	3	4	5

Sleutel

Transmissive opvatting

- Antwoorden stellingen 1, 4, 6, 8 en 11 bij elkaar optellen = **14**
- Score 18 punten of meer: transmissive opvatting over leren
- In deze opvatting staat de overdracht van kennis centraal. Studenten leren vooral theorie die door de leeraar wordt aangereikt. Van studenten wordt verwacht dat ze deze kennis onthouden en tijdens een tentamen kunnen reproduceren.

Toepassingsgerichte opvatting

- Antwoorden stellingen 3, 7, 9, 13 en 15 bij elkaar optellen = **12**
- Score 18 punten of meer: toepassingsgerichte opvatting over leren
- In deze opvatting leren studenten vooral door de theorie toe te passen in de praktijk. Het toepassen van kennis is wordt gezien als de belangrijkste leeractiviteit van studenten.

Constructivistische opvatting

- Antwoorden stellingen 2, 5, 10, 12 en 14 bij elkaar optellen. = **20**
- Score 18 punten of meer: constructivistische opvatting over leren.
- In deze opvatting staat het actief leren van studenten centraal. Student ontwikkelen op een actieve manier kennis en vaardigheden door zelf leeractiviteiten te ondernemen en door betekenis te geven aan ervaringen op de werkplek.

1.2 Opvattingen over onderwijzen

Met behulp van dit instrument breng ik mijn opvattingen over het onderwijzen van studenten in beeld.

1 = helemaal oneens; 2 = oneens; 3 = beetje eens; 4 = eens; 5 = helemaal eens

1.	De belangrijkste taak van de docent is het overdragen van feiten en inzichten	1	2	3	4	5
2.	Het leren van moeilijke leerstof lukt het beste als er wordt samengewerkt	1	2	3	4	5
3.	Goed onderwijs sluit altijd aan bij de interesses en ideeën van de studenten	1	2	3	4	5
4.	Om er zeker van te zijn dat alle noodzakelijke kennis en vaardigheden in het onderwijs aan bod komen, is het goed om een handboek of methode volledig te volgen	1	2	3	4	5
5.	Studenten moeten op school de ruimte krijgen om hun eigen leerdoelen te bepalen	1	2	3	4	5
6.	De beste garantie voor goede prestaties is klassikale instructie (de docent draagt kennis over, de docent bepaalt wat er in de les gebeurt, etc.)	1	2	3	4	5
7.	Een goede les bestaat altijd uit drie stappen: a) aanbieden van de leerstof door de docent; b) oefenen met de leerstof door de studenten; c) nagaan of de studenten de leerstof hebben begrepen	1	2	3	4	5
8.	Studenten moeten worden betrokken bij het beoordelen van hun eigen werk	1	2	3	4	5
9.	Het is belangrijk dat er op school aan thema's of projecten wordt gewerkt, zelfs als je van tevoren niet precies weet welke (vak)inhouden behandeld zullen worden	1	2	3	4	5
10.	Individueel leren is nog altijd de beste manier om (moeilijke) leerstof onder de knie te krijgen	1	2	3	4	5

Sleutel

Transmissive opvatting

- Antwoorden stellingen 1, 4, 6, 7 en 10 bij elkaar optellen. **=12**
- Score 18 punten of meer: transmissive opvatting over onderwijzen.
- In deze opvatting staat het klassikale instructiemodel centraal. De docent wordt beschouwd als de overdrager van kennis, de studenten ontvangen deze kennis door te luisteren en opdrachten uit te voeren die de docent voorschrijft. De docent stuurt het leerproces van de studenten. Individueel leren staat centraal.

Constructivistische opvatting

- Antwoorden stellingen 2, 3, 5, 8 en 9 bij elkaar optellen. **=18**
- Score 18 punten of meer: constructivistische opvatting over onderwijzen.
- In deze opvatting staat het leren van de studenten centraal. Het onderwijs ondersteunt het leerproces. De docent is meer begeleider, terwijl de studenten actief richting geven aan het eigen leerproces. Samenwerkend leren staat centraal.

1.3 Professioneel zelfbeeld

Met behulp van dit instrument kan ik nagaan hoe ik mezelf ziet als aanstaande docent.

1 = helemaal niet van toepassing; 2 = niet van toepassing; 3 = beetje van toepassing;

4 = van toepassing; 5 = helemaal van toepassing

1.	Ik wil als docent een voorbeeld zijn voor de wijze waarop studenten met elkaar omgaan	1	2	3	4	5
2.	Ik vind het belangrijk om in mijn lessen afwisselende werkvormen te gebruiken	1	2	3	4	5
3.	De voornaamste reden dat ik docent wil worden is mijn interesse in het vak(gebied)	1	2	3	4	5
4.	De voornaamste reden dat ik docent wil worden is de omgang met de studenten	1	2	3	4	5
5.	Als aanstaande docent hecht ik veel waarde aan het opdoen van vakinhoudelijke kennis	1	2	3	4	5
6.	Ik zie het als mijn voornaamste taak om studenten zo effectief mogelijk te laten leren	1	2	3	4	5
7.	Ik vind het belangrijk om studenten te helpen met het oplossen van probleemgedrag	1	2	3	4	5
8.	Ik vind het belangrijk om mijn lessen zoveel mogelijk te ondersteunen met hulpmiddelen (bord, PowerPoint-presentaties, filmpjes, etc.)	1	2	3	4	5
9.	Als ik over onderwijs praat, dan praat ik het liefst over vakinhoudelijke zaken	1	2	3	4	5
10.	Voorop staat bij mij het creëren van een klasklimaat waarin studenten zich veilig en gewaardeerd voelen	1	2	3	4	5
11.	Ik wil voor mijn studenten in de eerste plaats een deskundige zijn in mijn vak(gebied)	1	2	3	4	5
12.	Ik hecht veel waarde aan het evalueren (nabespreken) van mijn lessen	1	2	3	4	5
13.	Ik vind het belangrijk om in mijn lessen aandacht te besteden aan de persoonlijkheidsvorming van studenten	1	2	3	4	5
14.	Ik ben erg geïnteresseerd in de nieuwste ontwikkelingen in mijn vak(gebied)	1	2	3	4	5
15.	Ik vind het belangrijk om de leerstof aan te passen aan het niveau van de studenten	1	2	3	4	5

Sleutel

Vakgerichte professional

- Antwoorden stellingen 3, 5, 9, 11 en 14 bij elkaar optellen. **=20**
- Score 18 punten of meer: de docent als vakgerichte professional.
- De vakgerichte docent is een docent die de uitoefening van zijn haar/haar beroep baseert op vakinhoudelijke kennis en vaardigheden.

Didactisch gerichte professional

- Antwoorden stellingen 2, 6, 8, 12 en 15 bij elkaar optellen. **=20**
- Score 18 punten of meer: de docent als didactisch gerichte professional.
- De didactisch gerichte docent is een docent die de uitoefening van zijn/haar beroep baseert op kennis en vaardigheden met betrekking tot het plannen, uitvoeren en evalueren van onderwijs en leerprocessen.

Pedagogisch gerichte professional

- Antwoorden stellingen 1, 4, 7, 10 en 13 bij elkaar optellen. **=18**
- Score 18 punten of meer: de docent als pedagogisch gerichte professional.
- De pedagogisch gerichte docent is een docent die de uitoefening van zijn/haar beroep baseert op kennis en vaardigheden om de sociale, emotionele en morele ontwikkeling van studenten te ondersteunen.

